

Søndag septuagesima

Tid og sted: Jerlev og Højen Kirker søndag 16. februar 2014

Salmevalg

4: Giv mig, Gud, en salmetunge

502: Jeg har en angst som aldrig før

728: Du gav mig, o Herre, en lod af din jord

241: Tag det sorte kors fra graven

752: Morgenstund har guld i mund

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Jesus sagde: ”Det er med Himmeriget som med en mand, der skulle rejse til udlandet og kaldte sine tjenere til sig og betroede dem sin formue; én gav han fem talenter, en anden to og en tredje én, enhver efter hans evne; så rejste han. Den, der havde fået de fem talenter, gik straks hen og handlede med dem og tjente fem til. Ligeledes tjente han med de to talenter to til. Men den, der havde fået én talent, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge. Lang tid efter kommer disse tjeneres herre

tilbage og gør regnskab med dem. Den, der havde fået de fem talenter, kom og lagde andre fem talenter på bordet og sagde: Herre, du betroede mig fem talenter; se, jeg har tjent fem talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Også han med de to talenter kom og sagde: Herre, du betroede mig to talenter; se, jeg har tjent to talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Så kom han, som havde fået den ene talent, og han sagde: Herre, jeg kender dig som en hård mand, der høster, hvor du ikke har sået, og samler, hvor du ikke har spredt, og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad dit er. Men hans herre sagde til ham: Du dårlige og dovne tjener! Du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke har sået, og samler, hvor jeg ikke har spredt. Så burde du have betroet mine penge til vekselererne, så havde jeg fået mit igen med rente, når jeg kom tilbage. Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver,

som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren.

Prædiken

I Bibelen, i Det Gamle Testamente, findes der en fortælling om en mand ved navn Job. Det er en fortælling, der er på højde med noget af den største litteratur, verden nogensinde har set. Den første bibeltekst, jeg læste op ved gudstjenesten, er fra Jobs Bog. Fortællingen om Job er en bemærkelsesværdig fortælling om en trofast, from og retfærdig mand, der en dag bliver ramt af ulykke. Det sker, da Satan, det vil sige ”modstanderen”, vælger at udfordre Gud. Satan og Gud sidder og taler, og da talen falder på Job og Jobs fromhed, siger Satan, at Job sagtens kan være from, for han har fået i både pose og sæk, han er rig og han har altid haft medvind. Så Gud og Satan indgår et væddemål, der skal teste Jobs fromhed. Job bliver ramt af voldsomme prøvelser, først mister han alt, hvad han ejer

og har: al sin ejendom, alle sine dyr og til sidst dør sågar alle Jobs børn. Den største ulykke har ramt Job, og Job reagerer derefter ved at lovprise Gud, han siger:

Herren gav, Herren tog,
Herrens navn være lovet.

Derefter rammes Job atter. Denne gang er der ikke mere af Jobs ejendom, der kan tages fra ham, så Job rammes af pest og bylder. Det bliver for meget for Job, der ikke kan forstå, hvorfor al denne ulykke, har ramt ham. Hvad har han gjort, siger han, siden Gud har taget alt fra ham og gjort ham syg med bylder. Han forbander sit liv og kræver derpå, at Gud skal stå frem og lægge anklagerne på bordet, for Job er overbevist om, at han intet galt har gjort.

Og der er vi så, da Job i al sin retfærdige harme og slet skjulte ironi og sarkasme taler om Gud: Når vi taler om Gud som skaberen, så taler vi almindeligvis om den Gud, der har skabt vores livsbetingelser, og som derfor har gjort dette vidunderlige liv muligt – og så er det op til os, hvordan vi vælger at forvalte det liv. Men Job lægger i sin

tale vægt på nogle helt andre egenskaber hos Gud. Nemlig alt det kaos, som Gud kan udrette med sin almagt:

”Han flytter bjerge, før de ved af det.

Han røster jorden løs fra dens fundament.

Han befaler solen ikke at stå op.”

Altså er Gud også ansvarlig for alle mulige livsomvæltende katastrofer. Og Job sætter trumf på, da han ironisk bemærker:

”Han gør store ting, der ikke kan udforskes,
og undere, der ikke kan tælles.”

Se, det er jo helt konkret, hvad Job erfarer. Og med sin egen ulykke i bagagen, så er det sådan set ikke så uforståeligt, at Job tidligere i Jobs bog har udkrænget sin klage og sagt:

”Gid den dag, jeg blev født, var slettet.”

”Hvorfor giver Gud lys til de elendige,
hvorfor giver han liv til de fortvivlede?”

Sygehuspræsten på Vejle Sygehus, Preben Kok, er blandt andet blevet kendt for bogen: ”Skæld ud på Gud!” Jeg synes, det er en vigtig bog, for vi er, i hvert fald i kirken,

nogen gange så optaget af at lovprise og takke Gud for alt muligt, at vi glider hen over livets sværeste øjeblikke med det resultat, at vi ofte ikke ved, hvor vi skal henvende os, når livet gør ondt. Det skal nemlig understreges, at det *ikke* er vores opgave at søge eller finde meningen i alt, hvad der sker. Vi kan altid vende os til Gud med vores vrede, vores had og vores foragt for den ulykke, der har ramt os. Og det gør ikke spor, når vi ønsker at give Gud skylden. Det er på mange måder naturligt, fordi vi forstår Gud som den almægtige, der er ophav til både lykke og ulykke. Men i kølvandet på tilliden til, at Gud er almægtig, så er Gud også uendeligt god – og derfor, kan vi tænke, må det være min egen skyld, hvis der er noget galt. Det skal på det kraftigste påpeges, at det *ikke* er vores opgave, at retfærdiggøre det, som vi kan opleve som Guds handlinger eller måske endda som Guds straf. Vi skal ikke forsøge at forklare, hvorfor der sker nogen en ulykke. Vi skal ikke forsøge at retfærdiggøre, at en Tsunami udslettede tusinder af mennesker, eller at tusinder af indbyggere i Syrien lider under voldsomme forfølgelser og tab. Vi skal

heller ikke tro, at vi kan finde nogen som helst mening i, at vores forældre blev ramt af kræft i en al for tidlig alder, eller at vores barn døde i en trafikulykke. For mening er i den sammenhæng overhovedet ingen trøst. Her er det langt vigtigere og fuldstændig på sin plads at vende sin vrede mod Gud; at skælde Gud ud for al den ulykke, der har ramt en. Vi må godt give Gud skylden. Gud er nemlig ikke så smålig, at han vender os ryggen, blot fordi vi forbander ham. Hvis det var tilfældet, ville Guds menneskekendskab være katastrofalt dårligt. Når uretfærdigheden rammer os, vender vi nemlig vores vrede mod den magt eller det system, der er over os: vi vender vores vrede mod samfundet eller mod Gud; og hvis Gud ikke forstod det, så ville Gud ikke være Gud. Det kan sammenlignes med en mor eller en far. En mor eller en far slår heller ikke hånden af sit barn, blot fordi det en dag råbte: ”Jeg hader dig!”

At opleve uretfærdigheden helt tæt på er en del af livet. Særligt når kræft eller andre sygdomme tager nogen af de mennesker, vi holdt allermest af, og som vi anså for

ordentlige, gode og bundhæderlige mennesker, fra os. Når de mennesker, der er vor tids største forbilleder, lider på grund af meningsløse hændelser, så kan vi blive så frygteligt forargede over, at livet behandler de mennesker værre, end det var fortjent. De mennesker fortjente berømmelse, rigdom og velsignelse.

Sådan nogle mennesker finder vi i lignelsen om de betroede talenter. Gode tjenere, der lever op til denne verdens forestillinger om, hvad der er godt og ret. Sådan et menneske fandt vi også i fortællingen om Job. Men deres skæbne falder helt forskelligt ud. De to dygtige tjenere i lignelsen, der forvalter talenterne godt, bliver belønnet, mens Job rammes af ulykke, på sammen måde, som man måtte forvente en mand rammes af ulykke, der ikke har opnået gudernes gunst.

Og lignelsen synes at understrege netop denne pointe: at livet handler om at opnå Guds kærlighed gennem flid og fromhed:

”For enhver, som har,” står der i lignelsen, ”til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har.”

Der er ikke meget evangelium i den sætning. Hvor er evangeliet om, at vi har fået nåden ufortjent? hvor er dåbens løfte om, at Gud altid vil gribe os, hvis vi skulle falde?

Her er det vigtigt at holde sig lignelsens perspektiv for øje. For mig at se, handler lignelsen ikke om den endelige dom, men den handler om den daglige dom og den virkelighed, vi ofte erfarer: Hvis ikke vi forsøge at udfylde de rammer, som Gud har skænket os i dette liv, så lever vi skjult for livet, og så mister vi os selv.

Et spørgsmål, der kan bringe os videre, er dette: Hvem identificerer vi os med i lignelsen? Identificerer vi os med de to gode og trofaste tjenere, der gør, hvad deres Herre forventer, eller med tjeneren, der graver sine talenter ned? Der findes sikkert ikke et entydigt svar på det spørgsmål, men umiddelbart tror jeg, at vi udadtil altid vil identificere os med de lydige, trofaste og gode tjenere, der straks

omsætter det, vi har fået betroet, til noget mere og noget bedre, mens vi indadtil altid vil være i tvivl, om vi egentlig ikke bare har gravet vores talenter ned, fordi vi frygter, hvad der sker, hvis vores mål er uholdbare, hvis vi ikke får succes og fejler fælt. Men hvis angsten for, at livet fejler, overtager vores liv, så bliver vi statiske og ude af stand til at leve i tillid til Gud og i kærlighed til vores næste – fordi vi ikke tør. Den daglige dom fælder vi hver eneste aften, vi lægger i sengen og fortryder det, vi ikke fik sagt eller gjort. Men den daglige dom er ikke den endelige dom over vores liv.

Fortvivlelsen og oplevelsen af dommen og måske endda dødsriget er en del af livet. Hvis de bibelske tekster ikke afspejlede det, som Jobs Bog afspejler, og som kommer til udtryk i dommen over tjeneren, der ikke brugte sine talenter, ville kristendommen som sådan være utroværdighed. Kristendom er ingen herlighedsreligion. Det handler om tro, håb og kærlighed – midt i et liv i medgang og modgang. Men kristendommens håb er Jesu

Kristi opstandelse fra de døde. Den opstandelse er fastetidens omdrejningspunkt.

Vi skal synge salmen ”Tag det sorte kors fra graven” efter prædikenen. Grundtvig udtrykker i salmen, hvorfor opstandelsen er så betydningsfuld:

Brister, alle helgengrave!

Herrens røst i dæmring sval

Det er påskemorgen; de dødes grave er åbnet af Gud selv,
og Jesu stemme kan høres i den kølige morgenstund:

lyder i de dødes have,

skaber lys i skyggedal.

De dødes have er kirkegården, og skyggedalen er det dødsrige, der har været lukket og låst og umuligt at gennembryde, før Gud selv med kærlighed åbnede helvedes porte.

Herren kalder, men ej nu:

”Synder Adam! hvor er du?”

Herren kalder: Det er Jesu stemme, vi hører, men den lyder ikke, som da Gud uddrev Adam og Eva fra Edens Have:

Adam, hvor er du? Altså som en dom over det, Adam havde gjort forkert. Nej, det lyder nemlig således:

Sødt det toner, engle tie:

”Her er Frelseren, Marie!”

Når Gud, eller den opstandne Jesus Kristus, taler til mennesket, er det ikke længere som den dommer, der uddriver os af paradiset, men som den frelser, der kender os ved navn.